

Farver

Farverne i et billede påvirker hinanden – fx virker gul som en meget stærk farve, når baggrunden er sort.

Generelt gælder det, at:

- Lyse farver får ting til at virke større og skubber mørke farver i baggrunden
- Varme farver får ting til at virke større og skubber kølige farver i baggrunden

En farve kan have mange forskellige betydninger. I et billede afhænger farvens betydning af, hvad der ellers er i billedet – fx vil den hvide farve sikkert betyde jomfruelighed, hvis billedet forestiller Jomfru Maria, men klogskab, hvis billedet forestiller videnskabsmanden Albert Einstein.

Det er ikke alle kunstnere, der arbejder med farvernes betydning. Men mange gør, og frem til ca. 1600 kan du næsten være helt sikker på, at alle farverne betyder noget i sig selv.

Rød er en varm farve. Rød virker varm, kærlig, aktiverende og udadvendt.

Farven rød kan betyde: Kærlighed, lidenskab, aggression, revolution, seksualitet, kongelighed og advarsel.

Gul er en varm farve. Den minder om guld og lys, og derfor bruges den rene gule farve sommetider til at vise guddommelighed og visdom. Men betydningen af den gule farve kan også være meget negativ, især hvis den blandes med lidt af de andre farver.

Farven gul kan betyde: Lys, visdom, fejhed, falskhed, fare, jalousi og sygdom.

Grøn er en blanding af den varme gule og den kølige blå farve og kan derfor bruges som en slags 'midt-imellem-farve'. Den grønne farve virker beroligende og styrkende – det er ikke helt forkert, at 'grønt er godt for øjnene'.

Farven grøn kan betyde: Håb, fornyelse, friskhed, misundelse, ungdom og harmoni.

Blå er en kølig farve. Den virker fordybende og rolig.

Farven blå kan betyde: noget åndeligt, stabilitet, tro, tillid, beskyttelse og ro. Frem til ca. 1500 var blå en meget dyr farve at fremstille. Derfor blev den ofte kun brugt til de vigtigste figurer i et billede - fx er Jesus og Jomfru Maria ofte klædt i blå tøj.

Lilla er en blanding af den varme røde og den kølige blå farve. Derfor kan den trække i begge retninger.

En lilla farve med meget rødt kaldes **purpur**. I Det gamle Rom var det kun kejseren, der måtte males i den farve eller bruge den i sin påklædning. Senere blev farven brugt i billeder af Jesus og Jomfru Maria for at vise deres høje status.

En lilla farve med meget blå kaldes **violet**. I Kina bruges den til at vise sorg, og også i resten af Verden er det en farve, der bruges til at vise, at noget er alvorligt – fx kan den bruges i kirken til påske.

Farven lilla (og purpur og violet) kan betyde: alvor, askese (dvs. at leve uden værdigenstande, lækker mad, pænt tøj etc.), lidenskab og sorg.

Brun og grå er diskrete farver uden egentlig betydning eller status. Derfor bruges de ofte til at vise ydmyghed og askese - fx er munke ofte klædt i brunt eller gråt.

Sort virker opslugende og skjulende. Den sorte farve er kold og mættet.

Farven sort kan betyde: Sorg, ondskab, død, Satan, Helvede, sort magi, ydmyghed, tristhed og depression.

Fra ca. 1600 blev den sorte farve også brugt til at vise fornemhed og adelighed.

Hvid er mangel på farve og virker neddæmpende og tom. Den hvide farve er kold, men gennemsigtig.

Farven hvid kan betyde: Renhed, fred, fornuft, intellekt, Gud, lys, jomfruelighed, sårhed, passivitet og tomhed.

Symboler

Mange kunstnere arbejder med symboler og symbolik – det at noget har en betydning, der rækker ud over, hvad man umiddelbart kan se på billedet.

Der kan være symboler både i selve billedet og i billedets titel.

Alle ting kan symbolisere noget, men det betyder ikke, at de altid gør det. Det kan også være, at en særlig ting kun er et symbol for kunstneren selv – fx at en maler forbinder en særlig slags blomst med sin kæreste.

Nedenfor ses de mest brugte symboler i billedkunsten.

Ild: Renselse, fornyelse, liv, kraft og fare.

Ild indgår sammen med luft, jord og vand i de fire elementer. Vi kan ikke leve uden ilden, da den varmer os. Ilden kan også ses som solens kraft og energi. Men den kan også være et faresignal - fx en ildebrand eller et nødblus. En slukket flamme (fx et slukket stearinlys) kan være symbol på døden.

Due/fugl: Helligånden og fred.

Duens betydning afhænger af, hvilken sammenhæng den indgår i – fx hvis der er en due på et billede af Jomfru Maria, symboliserer den ofte Helligånden, men hvis der er en kampvogn på billedet, symboliserer duen ofte fred. En due kan også bare være en fugl, og fuglen bruges ofte som et symbol på frihed.

Spejl: Forfængelighed, narcissisme (selvforelskelse), indsigt og selvindsigt

I spejlet kan man se sig selv. Det kan enten være et godt tegn, det betyder at man kender sig selv, men for nogen bliver spejlbilledet til en besættelse og et fængsel. Dette skete blandt andet for den græske unge helt Narcissos, der blev forelsket i sit eget spejlbillede. Begrebet narcissisme er derfor opkaldt efter ham.

Et tomt spejlbillede kan symbolisere døden.

En sø eller en vandpyt i et billede kan godt fungere som et spejl og have samme symbolske betydning.

Træ: Liv, vækst og frodighed

Træet kan også symbolisere Kundskabens Træ i Bibelen eller Ask Yggdrasil/Livets Træ i den nordiske mytologi.

Frugt: Frugtbarhed og forgængelighed.

Frugter rådner og dør, og derfor kan et fad med plukkede og evt. udskårne frugter symbolisere, at livet er kort, og at vi alle skal rådne og dø.

Et træ eller et fad med svulmende og modne frugter kan også betyde frodighed og ungdom. På samme måde kan umodne frugter betyde barndom, pubertet eller manglende frugtbarhed.

Hjerte: Kærlighed, liv og centrum

Trekant: Ro, stabilitet, uro, bevægelse, aktivitet og Treenigheden - Faderen, Sønnen og Helligånden.

Hvis figurerne i et billede er anbragt i en trekantform, kan det være et symbol på Treenigheden (dvs. det at Gud, Jesus og Helligånden er ét væsen). En trekant kan også være en advarsel (som i bilens advarselstrekanter) eller et symbol på kvindelighed.

En trekant, hvor spidsen peger opad, kaldes en **stabil trekant**. Den stabile trekant symboliserer ro.

En trekant, hvor spidsen peger nedad, kaldes en **labil (ustabil) trekant**. Den labile trekant symboliserer uro, bevægelse og aktivitet.

Cirkel: Ro, harmoni, evighed, øje, åbning

Hvis figurerne i et billede er anbragt i en cirkelform, skaber det ro i billedet. Men hvis cirklen er strukket ud til en **oval**, skaber det bevægelse og 'gang i den'.

En cirkel har ingen begyndelse og ingen slutning, og derfor er den tit blevet brugt som et symbol på guddommelighed, evighed og det evige liv.

Cirklen kan også symbolisere et øje, et hul eller en åbning - og et rundt hul kan symbolisere en kropsåbning eller en invitation til sex.